

"ТрансОйл" сақтандыру компаниясы" АҚ
Директорлар Кеңесінің
шешіммен бекітілген
10.02.2025 ж. № 06/25 хаттама
күшіне ену күні 10.02.2025 ж.

МІНДЕТТІ ЭКОЛОГИЯЛЫҚ САҚТАНДЫРУ
ЕРЕЖЕЛЕРІ

Алматы қ., 2025 ж.

Мазмұны:

- Глава 1. Жалпы ережелер.**
- Глава 2. Сақтандыру объектісі.**
- Глава 3. Сақтандыруды шектеу**
- Глава 4. Сақтандыру жағдайлары.**
- Глава 5. Сақтандыру жағдайларынан ерекшелік.**
- Глава 6. Сақтанушы, Сақтандырылушы, Пайда алушы.**
- Глава 7. Сақтандыру сомасы.**
- Глава 8. Сақтандыру сыйақысы.**
- Глава 9. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі мен орны (Сақтандыру аумағы).**
- Глава 10. Сақтандыру шартын жасасу және рәсімдеу тәртібі.**
- Глава 11. Сақтандыру шартын электрондық жасасу және сақтандыру жағдайын реттеу тәртібі**
- Глава 12. Сақтандыру шарты тараптарының құқықтары мен міндеттері.**
- Глава 13. Сақтанушының сақтандыру жағдайы басталған кездегі әрекеттері.**
- Глава 14. Сақтандыру жағдайының басталғанын және шығындар мөлшерін растайтын құжаттардың тізбесі.**
- Глава 15. Сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру тәртібі мен шарттары.**
- Глава 16. Зиян келтірген тұлғаға кері талап қою құқығы.**
- Глава 17. Сақтандыру шартына өзгерістер мен толықтырулар енгізу.**
- Глава 18. Сақтандыру шартын тоқтату.**
- Глава 19. Дауларды шешу тәртібі.**
- Глава 20. Қосымша шарттар.**

Глава 1. Жалпы ережелер.

1.1. Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасына сәйкес және осы Міндетті экологиялық сақтандыру ережелері (бұдан әрі - Ережелер) негізінде "ТрансОйл" сақтандыру компаниясы" АҚ (бұдан әрі - Қоғам) қызметі сақтанушыны Ережелерге қосу жолымен ~~үшінші тұлғаларға зиян келтіру қаупімен байланысты міндетті экологиялық сақтандыру~~ шарттарын (бұдан әрі – Сақтандыру шарты) жасасады.

1.2. Ережелерде сақтанушыны Ережелерге қосу және сақтандырушының сақтанушыға сақтандыру полисін қағаз жеткізгіште рәсімдеуі немесе электрондық нысанда сақтандыру шартын жасасу жолымен жасалатын Сақтандыру шартының негізгі талаптары, сондай-ақ Сақтандыру шартын жасасу тәртібі қамтылады.

1.3. Ережелерде келесі ұғымдар қолданылады:

1) **Заң** - "Міндетті экологиялық сақтандыру туралы" Қазақстан Республикасының 13.12.2005 № 93-ІІ Заңы;

2) **апат-ғимараттардың, құрылыстардың және (немесе) техникалық құрылғылардың қирауы, бақыланбайтын жарылыс және (немесе) қауіпті (зиянды) заттардың шығарылуы;**

3) **міндетті экологиялық сақтандыру**-апаттың нәтижесінде экологиялық залал келтіру салдарынан туындайтын міндеттемелер бойынша азаматтық-құқықтық жауапкершілік туындаған кезде жеке және (немесе) заңды тұлғалардың (сақтандырылғандардың) заңды мүдделерін мүліктік қорғау жөніндегі қатынастар кешені;

4) **міндетті экологиялық сақтандыру шарты**-сақтандырушы мен сақтанушы арасында осы Заңда айқындалатын талаптармен жасалатын шарт;

5) **пайда алушы**-Заңға сәйкес сақтандыру төлемін алушы болып табылатын тұлға;

6) **сақтандыру жағдайы** - көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты сақтандыру төлемін жүзеге асыруды көздейтін оқиға;

7) **сақтандыру омбудсманы** - өз қызметінде "Сақтандыру қызметі туралы" Қазақстан Республикасының Заңына сәйкес сақтандыру нарығына қатысушылар арасындағы келіспеушіліктерді реттеуді жүзеге асыратын тәуелсіз жеке тұлға;

8) **сақтандыру сомасы**-сақтандыру объектісі сақтандырылған және сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандырушының жауапкершілігінің шекті көлемін білдіретін ақша сомасы;

9) **сақтандыру сыйақысы**-сақтанушы сақтанушыға (пайда алушыға) көлік құралдары иелерінің азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында айқындалған мөлшерде сақтандыру төлемін жүргізу міндеттемелерін қабылдағаны үшін сақтандырушыға төлеуге міндетті ақша сомасы;

10) **сақтандыру төлемі**-сақтандырушы сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру сомасы шегінде пайда алушыға төлейтін ақша сомасы;

11) **сақтандырушы**-тасымалдаушының жолаушылар алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында айқындалған сома (сақтандыру сомасы) шегінде оның пайдасына тасымалдаушының жолаушылар (пайда алушы) алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты жасалған, сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтанушыға немесе өзге тұлғаға сақтандыру төлемін жүргізуге міндетті Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен Қазақстан Республикасының аумағында сақтандыру қызметін жүзеге асыру құқығына лицензия алған "ТрансОйл" сақтандыру компаниясы" АҚ;

12) **сақтандырылушы**-өзіне қатысты сақтандыру жүзеге асырылатын тұлға;

13) **сақтанушы**-шаруашылық және өзге де қызметтің экологиялық қауіпті түрлерін жүзеге асыратын, сақтандырушымен міндетті экологиялық сақтандыру шартын жасасқан жеке және (немесе) заңды тұлға;

- 14) **үшінші тұлғалар**-міндетті экологиялық сақтандырудан туындайтын рәсімдерге тартылған құқықтық қатынастар субъектілері;
- 15) **уәкілетті орган**-қоршаған ортаны қорғау саласындағы орталық атқарушы орган және оның аумақтық бөлімшелері;
- 16) **шаруашылық және өзге де қызметтің экологиялық қауіпті түрлерін жүзеге асыратын жеке және (немесе) заңды тұлғалардың азаматтық-құқықтық жауапкершілігі**-шаруашылық және өзге де қызметтің экологиялық қауіпті түрлерін жүзеге асыратын жеке және (немесе) заңды тұлғалардың апаттың нәтижесінде келтірілген экологиялық залалды жою жөніндегі міндеті;
- 17) **шаруашылық және өзге де қызметтің экологиялық қауіпті түрі**-апат болған жағдайда нәтижесінде экологиялық залал келтірілуі мүмкін жеке және (немесе) заңды тұлғалардың қызметі.
- 18) **Деректер қорын қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйым** (бұдан әрі - ұйым) - акционерлік қоғамның ұйымдық-құқықтық нысанында құрылған, дауыс беретін акцияларының жүз пайызы Ұлттық Банкке тиесілі коммерциялық емес ұйым. Ұйым "Сақтандыру қызметі туралы" Заңның және сақтандырудың міндетті түрлерін реттейтін Қазақстан Республикасының жекелеген заңдарының негізінде сақтандырудың міндетті және ерікті түрлері, қайта сақтандыру, бірлесіп сақтандыру, бірлескен қайта сақтандыру бойынша деректер қорын қалыптастыруды және жүргізуді жүзеге асырады.

Глава 2. Сақтандыру объектісі.

- 2.1. Міндетті экологиялық сақтандыру объектісі Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасында белгіленген апаттың нәтижесінде келтірілген экологиялық залалды жою жөніндегі міндетіне байланысты шаруашылық және өзге де қызметтің экологиялық қауіпті түрлерін жүзеге асыратын тұлғаның мүліктік мүддесі болып табылады.
- 2.2. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асыру жөніндегі міндеттемесі 4.1-тармақта айқындалған сақтандыру жағдайларына ғана қолданылады. Сақтандыру шартының қолданылуы кезінде болған сақтандыру шартында көрсетілген ережелер мен ережелер.

Глава 3. Сақтандыруды шектеу.

- 3.1. Қоғам сақтандыруды жүзеге асырмайды және Қазақстан Республикасының Заңымен және заңнамалық актілерімен адамға тасымалдаушының жолаушылар алдындағы азаматтық-құқықтық жауапкершілігін сақтандыру міндеті жүктелмеген жағдайларда сақтанушыны Ережелерге қосу жолымен сақтандыру шартын жасаспайды.
- 3.2. Егер Сақтандыру шарты жасалғаннан кейін сақтандыру шарты Ережелердің 3.1-тармағында көрсетілген тұлғамен және (немесе) тұлғаға қатысты жасалғаны анықталса, Сақтандырушы сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемінен бас тартуға құқылы.
- 3.3. Егер Ережелердің 3.1-тармағында көрсетілген мән-жайлар сақтандыру шартын жасасқаннан кейін пайда болса, сақтандырушы сақтандыру төлемінен бас тартуға құқылы.

Глава 4. Сақтандыру жағдайлары.

- 4.1. Сақтандыру шарты бойынша сақтандыру жағдайы апаттың нәтижесінде келтірілген экологиялық залалды жою (ремедиациялау) бойынша сақтанушының азаматтық-құқықтық жауапкершілігінің басталу фактісі болып танылады.
- 4.2. Сақтандыру жағдайының басталу фактісін, сондай-ақ ол келтірген зиянның мөлшерін дәлелдеу Қазақстан Республикасы Азаматтық Кодексінің 817-бабының 4-тармағына сәйкес сақтанушыға (сақтандырылушыға) және (немесе) пайда алушыға жүктеледі.

Глава 5. Сақтандыру жағдайларынан ерекшелік.

5.1. Егер сақтандыру төмендегі жағдай салдарынан болған болса, сақтандырушы сақтандыру төлемінен толық немесе ішінара бас тартуға құқылы:

- 1) қажетті қорғаныс және аса қажеттілік жағдайында жасалған іс-әрекеттерді қоспағанда, пайда алушының сақтандыру жағдайының туындауына бағытталған не оның басталуына ықпал ететін қасақана іс-әрекеттері;
- 2) Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде белгіленген тәртіппен, сақтандыру жағдайына себеп-салдарлық байланыстағы қасақана қылмыстық немесе әкімшілік құқық бұзушылық деп танылған пайда алушының іс-әрекеттері.

5.2. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүзеге асырудан бас тартуы үшін мыналар да негіз бола алады:

- 1) сақтанушының экологиялық залал келтіргені үшін кінәлі адамнан шығыстардың тиісті өтемін алуы;
- 2) Заңда көзделген жағдайларды қоспағанда, сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабарламау немесе уақтылы хабарламау;
- 3) сақтанушының сақтандырушыға сақтандыру объектісі, сақтандыру тәуекелі, сақтандыру жағдайы және оның салдары туралы көрінеу жалған мәліметтерді хабарлауы;
- 4) сақтанушының сақтандыру жағдайы бойынша шығыстарды азайту жөнінде шараларды қасақана қабылдамауы;
- 5) сақтанушының сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталу мән-жайларын тергеуге және келтірілген экологиялық залалдың сипаты мен ауқымын, сондай-ақ оны жою құнын белгілеуге кедергі келтіруі;
- 6) сақтанушының сақтандыру жағдайының басталуына жауапты адамға өзінің талап ету құқығынан бас тартуы, сондай-ақ сақтандырушыға кері талап ету құқығын сақтандырушыға өту үшін қажетті құжаттарды беруден бас тартуы. Егер сақтандыру төлемі жасалған болса, сақтандырушы оны толық немесе ішінара қайтаруды талап етуге құқылы.

5.3. Сақтандырушының сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабарламауы немесе уақтылы хабарламауы, егер ол сақтанушының еркіне байланысты емес себептерге байланысты болса және осы фактіні растайтын тиісті құжаттар ұсынылса, сақтандыру төлемінен бас тартуға негіз бола алмайды.

5.4. Сақтандырушы, егер сақтандыру жағдайы төмендегілердің салдарынан болса, сақтандыру төлемін жүзеге асырудан босатылады:

- 1) соғыс, азаматтық соғыс, әр түрлі халықтық толқулар, жаппай тәртіпсіздіктер немесе ереуілдер;
- 2) табиғи сипаттағы төтенше жағдайлар.

5.5. Сақтандыру төлемінен бас тарту үшін негіздер болған кезде сақтандырушы талаптарды ұсынған күннен бастап он жұмыс күні ішінде сақтандыру төлемі туралы талап қойған тұлғаға бас тарту себептерін дәлелді негіздей отырып және сақтанушының (сақтандырылушының, пайда алушының) құқығы туралы хабардар ете отырып, жазбаша нысанда сақтандыру төлемінен толық немесе ішінара бас тарту туралы тиісті шешім жіберуге, Қазақстан Республикасы заңнамасының ерекшеліктерін ескере отырып, келіспеушіліктерді реттеу үшін сақтандыру омбудсманына жүгінуге міндетті.

5.6. Сақтандырушының осы бапта көзделмеген негіздер бойынша сақтандыру төлемінен бас тартуға құқығы жоқ.

5.7. Сақтандырушының сақтандыру төлемін жүргізуден бас тартуына сақтанушы (сақтандырылушы) және (немесе) пайда алушы болып табылатын өзге тұлға сотқа шағым жасай алады.

Глава 6. Сақтанушы, Сақтандырылушы, Пайда алушы.

6.1 Сақтандыру шарты бойынша сақтанушы экономикалық және өзге де қызметтің экологиялық қауіпті түрлерін жүзеге асыратын әрекетке қабілетті жеке (азаматтығына қарамастан) және заңды (меншік нысанына қарамастан) тұлға болып табылады.

6.2 Шаруашылық және өзге де қызметтің экологиялық қауіпті түрлерін жүзеге асыратын жеке және (немесе) заңды тұлғалардың өз қызметін сақтандыру шартын жасаспай жүзеге асыруға құқығы жоқ.

6.3 Сақтандыру шарты бойынша шаруашылық және өзге де қызметтің экологиялық қауіпті түрлерін жүзеге асыратын жеке және заңды тұлғалар сақтандырылған болып табылады.

6.4 Сақтанушы сақтандырушыны таңдауда еркін.

6.5 Экологиялық залалды, оның ішінде сақтандыру төлемі есебінен жоюға міндетті Сақтанушы немесе өзге тұлға пайда алушы болып табылады.

6.6 Сақтанушының (пайда алушының) немесе нотариалды куәландырылған сенімхаттың жазбаша өтініші бойынша сақтандыру төлемі авария нәтижесінде келтірілген экологиялық залалды жою жөніндегі жұмыстарды орындаған (орындайтын) және қызметтер көрсеткен (көрсететін) адамға тікелей жүзеге асырылуы мүмкін.

Глава 7. Сақтандыру сомасы.

7.1. Сақтандыру сомасының мөлшері сақтандыру шартында тараптардың келісімі бойынша белгіленеді, бірақ бұл ретте сақтандыру сомасының мөлшері кемінде болуы тиіс:

1) жеке кәсіпкер болып табылатын жеке тұлғамен міндетті экологиялық сақтандыру шартын жасасу күніне тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы заңда белгіленген 5000 еселенген айлық есептік көрсеткіш;

2) Заңды тұлғамен міндетті экологиялық сақтандыру шартын жасасу күніне тиісті қаржы жылына арналған республикалық бюджет туралы заңда белгіленген 65000 еселенген айлық есептік көрсеткіш.

7.2. Келтірілген зиянды толық өтеу үшін жауапкершіліктің шекті көлемі жеткіліксіз болған кезде сақтанушы (сақтандырылушы) жәбірленушіге сақтандыру сомасы мен зиянның нақты мөлшері арасындағы айырманы өтейді.

Глава 8. Сақтандыру сыйақысы.

8.1. Сақтандыру шартындағы сақтандыру сыйақысының мөлшері тараптардың келісімі бойынша белгіленеді, бірақ бұл ретте сақтандыру сыйақысының мөлшері Заңның 14-бабының 1) және 2) тармақшаларында көзделген жағдайларда міндетті экологиялық сақтандыру шартында белгіленген сақтандыру сомасының 0,76-дан 2,65 пайызына дейін аспауы тиіс.

8.2. Егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, онда кезекті сақтандыру жарнасын уақтылы төлемегені үшін сақтанушы сақтандырушыға Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде белгіленген тәртіппен және мөлшерде тұрақсыздық айыбын төлеуге міндетті.

8.3. Сақтандырушы сақтандыру сыйақысын сақтандырушының интернет-ресурсы арқылы қолма-қол ақшасыз тәсілмен төлеу мүмкіндігін ұсынады.

Глава 9. Сақтандыру шартының қолданылу мерзімі мен орны (сақтандыру аумағы).

9.1. Сақтандыру шарты міндетті экологиялық сақтандыру шартында белгіленген күннен бастап күшіне енеді және тараптар үшін міндетті болады.

9.2. Сақтандыру шарты ол күшіне енген күннен бастап кемінде он екі ай қолданылады.

9.3. Объектінің иесі он екі айдан кем мерзімде қызметті жүзеге асырған кезде сақтандыру шарты қызметті жүзеге асыру мерзіміне, бірақ алты айдан кем емес мерзімге жасалады.

9.4. Сақтандыру қорғанысының қолданылу мерзімі сақтандыру шартының қолданылу мерзіміне сәйкес келеді.

9.5. Егер объектілер иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру шартының қолданылуы Қазақстан Республикасының аумағымен шектеледі.

Глава 10. Сақтандыру шартын жасасу және рәсімдеу тәртібі.

10.1. Міндетті экологиялық сақтандыру Заңға, Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексіне және Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексіне сәйкес сақтандырушы мен сақтанушы арасында жасалатын шарт негізінде жүзеге асырылады.

10.2. Сақтандыру шартында сақтандырылушының шаруашылық және өзге де қызметтің экологиялық қауіпті түрлерін жүзеге асыруы кезінде апаттың нәтижесінде келтірілген экологиялық залал салдарынан туындаған міндеттемелер бойынша сақтандыру төлемін жүзеге асыру көзделеді.

10.3. Сақтандыру шарты сақтандырушының сақтандыру полисін электрондық нысанда рәсімдеуі арқылы жасалады.

10.4. Сақтанушының өтініші сақтандыру шартын жасасу үшін негіз болып табылады.

10.5. Бір объектінің екі және одан да көп иелері шаруашылық және өзге де қызметтің экологиялық қауіпті түрін жүзеге асырған кезде сақтандыру шарты объектінің барлық иелерін сақтандыру полисінде сақтандырылушы ретінде көрсете отырып, олардың кез келгенімен жасалады.

10.6. Сақтанушы сақтандырушыны таңдауда еркін.

10.7. Қазақстан Республикасының заңдарында көзделген жағдайларды қоспағанда, сақтандырушы сақтанушыға сақтандыру шартын жасасудан бас тартуға құқылы емес.

10.8. Объектілер иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартында көрсетілуге жататын талаптардың толық еместігі үшін сақтандырушы жауапты болады. Сақтандыру шарты бойынша дау туындаған жағдайда оның жекелеген талаптарының толық болмауына байланысты дау сақтанушының пайдасына шешіледі.

10.9. Сақтанушының қалауы бойынша сақтандыру шарты сақтандырушыға жазбаша жүгіну немесе сақтанушы мен сақтандырушы арасында электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу жолымен жасалуы мүмкін.

10.10. Сақтандыру полисі Қазақстан Республикасы Азаматтық кодексінің 826-бабында көрсетілген шарттардан басқа, сақтандырушының бір сақтандыру жағдайы бойынша жауапкершілігінің шекті көлемінің мөлшерін қамтуы тиіс.

10.11. Объектілер иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру бойынша сақтандыру полисін ұстау және рәсімдеу жөніндегі талаптар Қазақстан Республикасының сақтандыру және сақтандыру қызметі туралы заңнамасында белгіленеді.

10.12. Егер сақтандырушы Заңда көзделгенмен салыстырғанда сақтанушының (сақтандырылушының) немесе үшінші тұлғаның жағдайын нашарлататын шарттарда объектілер иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасқан болса, онда сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандырушы заңда белгіленген шарттарда сақтанушы (сақтандырылушы) немесе үшінші тұлғаның алдында міндеттеме алады.

Глава 11. Сақтандыру шартын электрондық жасасу және сақтандыру жағдайын реттеу тәртібі

11.1. Электрондық нысанда сақтандыру шартын жасасу және ол бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу үшін электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу жолымен сақтандырушының интернет-ресурсы және (немесе) ақпараттық жүйесі пайдаланылады.

11.2. Электрондық нысанда сақтандыру шартын жасасу және сақтандыру жағдайын реттеу үшін өтініш берген кезде сақтанушыдан мамандандырылған бағдарламалық қамтамасыз етуді пайдалану талап етілмейді.

11.3. Сақтандыру шартын жасасу және ол бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу үшін электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу тәртібі уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде айқындалады.

11.4. Сақтандырушының интернет-ресурсын пайдалана отырып, сақтандыру шартын жасасу және ол бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу кезінде сақтандырушы қамтамасыз етеді:

- 1) сақтанушыға электрондық хабарлама түрінде сақтандыру шартын жасасу немесе оны жасасудан бас тарту туралы хабарламаны (бас тарту себептерін көрсете отырып) дереу жіберу;
- 2) уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісінде айқындалған тәртіппен электрондық хабарлама түрінде сақтанушыны (сақтандырылушыны) реттеу үшін құжаттарды қабылдаудан бас тартуды қоса алғанда, сақтандыру жағдайын реттеу процесінің негізгі кезеңдері туралы хабардар ету (бас тарту себептерін көрсете отырып);
- 3) сақтанушының (сақтандырылушының) Сақтандырушының интернет-ресурсында жасалған сақтандыру шарты бойынша ақпаратты тексеру мүмкіндігі;
- 4) сақтандырушының интернет-ресурсына Сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) үшін тәулік бойы қолжетімділікті қамтамасыз ете отырып, сақтандыру шартын электрондық нысанда және ол бойынша сақтандыру жағдайы бойынша ақпаратты сақтау;
- 5) сақтанушыға (сақтандырылушыға, пайда алушыға) сақтандырушыға қажетті ақпаратты (өтініштер, хабарламалар және (немесе) өзге де құжаттар, мәліметтер) электрондық нысанда құру және жіберу мүмкіндігі:
 1. объектілер иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасу және өзгерту;
 2. объектілер иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату;
 3. сақтандыру жағдайының (сақтандыру жағдайы ретінде қаралатын оқиғаның) басталғаны туралы хабарлама;
 4. келтірілген зиянның мөлшерін бағалауды айқындау; сақтандыру төлемін алу;
 5. заңда көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, объектілер иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартынан туындайтын дауларды реттеу.
- 11.5. Сақтандыру шартын жасасу және ол бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу туралы хабарлама деректер базасын қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымнан жіберіледі. Объектілер иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шартын жасасу және ол бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу туралы хабарламалардың тәртібі мен мазмұнына қойылатын талаптарды қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау және қадағалау жөніндегі уәкілетті орган айқындайды.
- 11.6. Электрондық ақпараттық ресурстармен алмасу жолымен сақтандыру шартын жасасу кезінде, егер сақтандыру шартында өзгеше көзделмесе, сақтандыру шарты сақтанушы сақтандыру сыйақысын (сақтандыру сыйақысын бөліп-бөліп төлеген жағдайда бірінші сақтандыру жарнасын) төлеген күннен бастап жасалған болып есептеледі.
- 11.7. Сақтандырушыға сақтандыру төлемі туралы талапты сақтанушы (сақтандырылған) немесе пайда алушы болып табылатын өзге тұлға жазбаша нысанда, оның ішінде сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттарды қоса бере отырып, уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісіне сәйкес сақтандырушының интернет-ресурсы арқылы ұсынады.
- 11.8. Сақтандырушы тәулік бойы сақтандырушының интернет-ресурсын пайдалана отырып, сақтандыру шарттарын жасасу және олар бойынша сақтандыру жағдайларын реттеу мүмкіндігін қамтамасыз етеді.
- 11.9. Сақтандыру агенттерінің сақтанушы мен сақтандырушы арасындағы ақпараттық өзара іс-қимыл арқылы электрондық нысанда сақтандыру шарттарын жасасуға арналған сақтандыру ұйымдарының ақпараттық жүйелерін пайдалана отырып, сақтандыру шарттарын жасасу жөніндегі қызметіне жол берілмейді.

Глава 12. Сақтандыру шарты тараптарының құқықтары мен міндеттері.

12.1. Сақтанушы(сақтандырылушы) құқылы:

- 1) сақтандырушыдан міндетті экологиялық сақтандыру шарттарын, сақтандыру шарты бойынша өзінің құқықтары мен міндеттерін түсіндіруді талап ету;

- 2) апат салдарынан келтірілген экологиялық залалды жою (ремедиациялау) құнын бағалау үшін тәуелсіз сарапшыны тарту;
- 3) апаттың нәтижесінде келтірілген экологиялық залалды жою (ремедиациялау) құнын бағалау нәтижелерімен және сақтандырушы (оның ішінде сақтандырушының интернет-ресурсы арқылы) немесе тәуелсіз сарапшы жүргізген сақтандыру төлемінің мөлшерін есептеумен танысу;
- 4) сақтандыру шартын мерзімінен бұрын тоқтату (бұл құқық сақтанушыға ғана қолданылады);
- 5) Заңның 22-1-бабында көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, сақтандырушыға немесе сақтандыру омбудсманына немесе сақтандыру шартынан туындайтын мәселелерді реттеу үшін сотқа жүгіну;
- 6) өтініш пен қоса беріліп отырған құжаттар "Сақтандыру қызметі туралы" Қазақстан Республикасының Заңында көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, сақтандыру омбудсманына (тікелей сақтандыру омбудсманына, оның ішінде оның интернет-ресурсы арқылы немесе сақтандырушы арқылы, оның ішінде оның филиалы, өкілдігі, өзге де оқшауланған құрылымдық бөлімшесі, интернет-ресурсы арқылы) жіберу.
- 7) осы Заңда көзделген жағдайларда сақтандыру төлемін алу.

12.2. Сақтандыру шартында сақтанушының (сақтандырылушының) Қазақстан Республикасының заңдарына қайшы келмейтін басқа да құқықтары көзделуі мүмкін.

12.3. Сақтанушы міндетті:

- 1) сақтандыру шартын жасасу кезінде сақтандырушыға Заңға және Ережелерге сәйкес сақтандыру шартына енгізу үшін қажетті мәліметтерді беру;
- 2) сақтандыру шартында белгіленген мөлшерде, тәртіппен және мерзімде сақтандыру сыйақыларын төлеу;
- 3) сақтандырушыға сақтандыру тәуекелінің жай-күйі туралы хабарлау;
- 4) сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабарлау;
- 5) апат кезінде ықтимал экологиялық залалды алдын алу немесе азайту үшін ақылға қонымды және қол жетімді шараларды қолдану;
- 6) тиісті органдарға олардың құзыретін ескере отырып (мемлекеттік өртке қарсы қызмет органдары, жедел медициналық көмек қызметі, апаттық қызметтер, уәкілетті орган) экологиялық залал келтіруге әкеп соққан апат туралы және зардап шеккен адамдар туралы хабарлау;
- 7) сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға кері талап қою құқығын сақтандырушыға ауысуын қамтамасыз ету.

12.4. Сақтандыру шартында сақтанушының Қазақстан Республикасының заңдарына қайшы келмейтін басқа да міндеттері көзделуі мүмкін.

12.5. Сақтандырушы құқылы:

- 1) сақтандыру шартын жасасу кезінде, Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде және Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасында көзделген мәліметтерден басқа, сақтанушыдан Заңға сәйкес сақтандыру шартын жасасу үшін қажетті мәліметтерді, оның ішінде алдыңғы сақтандыру шарттары, сақтандыру жағдайлары және сақтандыру төлемдері туралы ақпаратты ұсынуды талап ету;
- 2) тиісті мемлекеттік органдар мен ұйымдардан олардың құзыретін ескере отырып, сақтандыру жағдайының басталу фактісін, экологиялық залалдың сипаты мен ауқымын растайтын құжаттарды сұрату;
- 3) сақтанушыдан және сақтандырылушыдан болған сақтандыру жағдайының себептері, мөлшері мен салдары туралы экологиялық залал келтіру тәуекелін бағалау үшін қажетті толық және шынайы ақпаратты алу;
- 4) сақтандыру жағдайының басталуының себептері мен өзге де мән-жайларын анықтау үшін экологиялық залалды жою (ремедиациялау) құнын бағалауды жүргізу;

- 5) апат салдарынан келтірілген экологиялық залалдың көлемін бағалау және сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемінің мөлшерін анықтау үшін тәуелсіз сарапшыны тарту;
- 6) сақтанушы сақтандыру жағдайы басталғанға дейін және одан кейін жүзеге асыратын қоршаған ортаның жай-күйіне және шаруашылық және өзге де қызметтің экологиялық қауіпті түрлеріне өз зерттеулерін жүргізу;
- 7) Заңның 21-бабында көзделген жағдайларда экологиялық залал келтіруге жауапты адамға кері талап қою құқығын беру;
- 8) Заңның 22-бабында көзделген негіздер бойынша сақтандыру төлемін толық немесе ішінара жүзеге асырудан бас тарту.

12.6. Сақтандыру шартында сақтандырушының Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасына қайшы келмейтін басқа да құқықтары көзделуі мүмкін.

12.7. Сақтандырушы міндетті:

- 1) сақтанушыны міндетті экологиялық сақтандыру шарттарымен, оның ішінде міндетті экологиялық сақтандыру шартынан туындайтын құқықтар мен міндеттермен таныстыру;
- 2) өтініш берушіге ұсынылған құжаттардың толық тізбесін және олардың қабылданған күнін көрсете отырып анықтама беру;
- 3) сақтандыру шарты жасалғаннан кейін сақтанушыға сақтандыру полисін беру;
- 4) сақтандыру шарты бойынша сақтандыру қорғанысының қолданылу кезеңінде басталған сақтандыру жағдайы (сақтандыру жағдайы ретінде қаралатын оқиға) туралы хабарлау кезінде оны дереу тіркеп, осы сақтандыру жағдайы (сақтандыру жағдайы ретінде қаралатын оқиға) бойынша мәліметтерді уәкілетті қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау және қадағалау жөніндегі уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісіне сәйкес дерекқорды қалыптастыру және жүргізу жөніндегі ұйымға ұсыну;
- 5) сақтанушының немесе оның өкілінің өтініші бойынша апаттың нәтижесінде экологиялық залалды жою (ремедиациялау) құнын бағалауды жүргізу, сақтандыру төлемінің мөлшерін есептеуді көрсете отырып, сақтандыру актісін жасасын және оны пайда алушыға таныстыруға ұсыну;
- 6) сақтандыру жағдайы басталған кезде сақтандыру төлемін Заңда белгіленген тәртіппен және мерзімдерде жүргізу;
- 7) сақтандыру жағдайының басталу фактісін және сақтанушының (пайда алушының) экологиялық залалды жою мақсатында сақтандырушының өтеуіне жататын төлем мөлшерін растайтын құжаттар жеткіліксіз болған жағдайда, оларды алған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде жетіспейтін және (немесе) дұрыс рәсімделмеген құжаттардың толық тізбесін көрсете отырып, бұл туралы өтініш берушіге хабарлау қажет;
- 8) сақтанушыға (пайда алушыға) сақтандыру жағдайы кезінде апаттың нәтижесінде келтірілген экологиялық залалды болғызбау немесе азайту мақсатында шеккен шығыстарын өтеу;
- 9) сақтандыру құпиясын қамтамасыз ету;
- 10) сақтандыру төлемінен бас тарту туралы шешім қабылданған жағдайда сақтанушыға осы шешім қабылданған күннен бастап он күн ішінде бас тарту себептерінің жазбаша негіздемесін және сақтанушының (сақтандырылушының, пайда алушының) Қазақстан Республикасы заңнамасының ерекшеліктерін ескере отырып, келіспеушіліктерді реттеу үшін сақтандыру омбудсманына жүгіну құқығы туралы хабарлама жіберу;
- 11) сақтанушыдан (пайда алушыдан) өтініш алған кезде сақтанушының (пайда алушының) талаптарын қарау және бес жұмыс күні ішінде дауды одан әрі реттеу тәртібін көрсете отырып, жазбаша жауап беру;
- 12) сақтанушыдан (пайда алушыдан) сақтандыру омбудсманына жіберілетін өтінішті алған кезде осы өтінішті, сондай-ақ оған қоса берілетін құжаттарды сақтандыру омбудсманына алған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде қайта жолдау.

12.8. Сақтандыру шартында сақтандырушының Қазақстан Республикасының заңдарына қайшы келмейтін басқа да міндеттері көзделуі мүмкін.

12.9. Пайда алушы құқылы:

- 1) қауіпті өндірістік факторлардың олардың өміріне, денсаулығына және (немесе) мүлкіне зиянды әсері нәтижесінде болған сақтандыру жағдайының басталғаны туралы сақтандырушыға хабарлау;
- 2) сақтанушының (сақтандырылушының) шаруашылық және өзге де қызметтің экологиялық қауіпті түрлерін жүзеге асыруы нәтижесінде болған сақтандыру жағдайының басталғаны туралы сақтандырушыға хабарлау;
- 3) сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттарды жинауды жүргізу және оларды сақтандырушыға ұсыну;
- 4) апат салдарынан келтірілген экологиялық залалдың сипаты мен көлемін анықтау үшін тәуелсіз сарапшыны тарту;
- 5) апаттың нәтижесінде келтірілген экологиялық залалды жою (ремедиациялау) құнын бағалау нәтижелерімен және сақтандырушы (оның ішінде сақтандырушының интернет-ресурсы арқылы) немесе тәуелсіз сарапшы жүргізген сақтандыру төлемінің мөлшерін есептеумен танысу;
- 6) сақтандыру төлемін осы Заңда белгіленген тәртіппен және мерзімдерде алу;
- 7) Заңның 22-1-бабында көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, сақтандырушыға немесе сақтандыру омбудсманына немесе сақтандыру шартынан туындайтын мәселелерді реттеу үшін сотқа жүгіну;
- 8) өтініш пен қоса беріліп отырған құжаттар "Сақтандыру қызметі туралы" Қазақстан Республикасының Заңында көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, сақтандыру омбудсманына (тікелей сақтандыру омбудсманына, оның ішінде оның интернет-ресурсы арқылы немесе сақтандырушы арқылы, оның ішінде оның филиалы, өкілдігі, өзге де оқшауланған құрылымдық бөлімшесі, интернет-ресурсы арқылы) жіберу.

Глава 13. Сақтанушының сақтандыру жағдайы басталған кездегі әрекеттері.

13.1. Сақтанушы (сақтандырылушы) сақтандыру жағдайы, сақтандыру жағдайының белгілері бар және (немесе) сақтандыру жағдайының басталуына әкеп соғуы мүмкін оқиға басталған кезде мынадай әрекеттерді жасауға міндетті:

- 1) сақтандыру жағдайының басталғаны туралы оған тез арада белгілі болғандай, бұл туралы сақтандырушыға қолжетімді тәсілмен (ауызша, жазбаша) хабарлау қажет. Ауызша нысандағы хабарлама кейіннен (жетпіс екі сағат ішінде) жазбаша расталуы тиіс. Сақтанушы мен сақтандырылушы бір тұлға болып табылмайтын жағдайларда сақтандырушыға сақтандыру жағдайының басталғаны туралы хабарлау жөніндегі міндет сақтандырылушыға жүктеледі. Егер сақтанушы (сақтандырылушы) дәлелді себептермен аталған әрекеттерді орындау мүмкіндігіне ие болмаса, ол оны құжатпен растауы керек;
- 2) сақтандырушыға сақтандыру жағдайының себептері, барысы мен салдарын, келтірілген залалдың сипаты мен мөлшерін бағалауға мүмкіндік беретін барлық ақпаратты беру (алайда Сақтандырушының сақтандыру жағдайының мән-жайларын анықтау жөніндегі іс-әрекеті сақтандыру төлемін алу құқығын тану үшін негіз болып табылмайды);
- 3) құзыретті органдар Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен және мерзімдерде болған оқиғаны құжаттамалық рәсімдеуге шаралар қабылдау;
- 4) сақтандыру жағдайының басталу жағдайларына байланысты және сақтандыру төлемі туралы шешім қабылдау үшін қажетті құжаттар мен ақпаратты сақтандырушыға беру;
- 5) ықтимал шығындарды болдырмау немесе азайту үшін ақылға қонымды және қолжетімді шараларды қолдану;
- 6) болған оқиға туралы құзыретті органдарға дереу хабарлау;
- 7) Сақтандырушының өкіліне сақтандыру жағдайының басталу себептері мен мән-жайларын анықтауға жәрдемдесу, оның ішінде сақтандырушыға сақтандыру жағдайының себептері, барысы мен салдары, келтірілген залалдың сипаты мен мөлшері туралы соттауға мүмкіндік беретін оған қолжетімді барлық ақпарат пен құжаттаманы ұсыну;

8) сақтандыру шартында, Ережелерде және Қазақстан Республикасының заңнамасында көзделген өзге де әрекеттерді орындауға міндетті.

13.2. Сақтандырушы өз өкілдерін сақтандыру оқиғасы орын алған жерге жіберуге құқылы.

Глава 14. Сақтандыру жағдайының басталғанын және шығындар мөлшерін растайтын құжаттардың тізбесі.

14.1. Сақтандырушыға сақтандыру төлемі туралы талапты сақтанушы немесе пайда алушы сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттарды қоса бере отырып, қаржы нарығын және қаржы ұйымдарын реттеу, бақылау және қадағалау жөніндегі уәкілетті органның нормативтік құқықтық актісіне сәйкес жазбаша нысанда, оның ішінде сақтандырушының интернет-ресурсы арқылы ұсынады.

14.2. Сақтандырушының талабы бойынша өтініш беруші сақтандырушыға қолы жететін мемлекеттік органдардың деректер қорында және (немесе) ақпараттық жүйелерінде электрондық нысанда бар құжаттарды қоспағанда, сақтандыру төлемін жүзеге асыру үшін қажетті құжаттардың түпнұсқаларын ұсынуға міндетті.

14.3. Сақтандыру төлемі туралы өтінішке мынадай құжаттар қоса беріледі:

1) Қазақстан Республикасының экологиялық заңнамасына сәйкес бекітілген ремедиация бағдарламасының көшірмесі;

2) сақтандыру жағдайы басталған кезде экологиялық залалдың алдын алу немесе азайту мақсатында сақтанушының шеккен шығыстарын растайтын құжаттар-олар болған кезде;

3) жекелеген жағдайларда-сақтанушыны сақтандыру жағдайы басталған кезде жауапты деп таныған соттың шешімі.

14.4. Құжаттарды қабылдаған сақтандырушы өтініш берушіге ұсынылған құжаттардың толық тізбесін және олардың қабылданған күнін көрсете отырып анықтама беруге міндетті.

14.5. Сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) сақтандыру төлемі туралы талапты электрондық нысанда жіберген жағдайда сақтандырушы оған осы анықтаманы электрондық нысанда ұсына алады.

14.6. Сақтандыру төлемін жүзеге асыру кезінде сақтандырушы пайда алушыдан оның сақтандырушыға талап қою құқығын шектейтін шарттарды қабылдауды талап етуге құқылы емес.

Глава 15. Келтірілген зиян мен сақтандыру төлемінің мөлшерін анықтау. Сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру тәртібі мен шарттары.

15.1. Сақтандыру төлемі апат салдарынан келтірілген экологиялық залалды жою (ремедиациялау) құнынан аспауы тиіс.

Сақтандыру төлемдерін жүзеге асыру тәртібі мен шарттары.

15.2. Сақтандыру төлемін сақтандырушы Заңның 19-бабында көзделген құжаттарды алған күннен бастап отыз күн ішінде жүргізеді.

15.3. Сақтандыру төлемінің мөлшерін пайда алушы даулаған жағдайларда, сақтандырушы сақтандыру төлемін Заңның 20-бабының 1-тармағында және Ережелердің 15.2-тармағында белгіленген мерзім ішінде көрсетілген тұлғалардың ешқайсысы дауламайтын бөлігінде дереу жүзеге асыруға міндетті. .

15.4. Егер сот шешімді дереу орындауға жүгінбесе, сақтандыру төлемінің даулы бөлігін сақтандырушы бітімгершілік келісім жасалған және оны сот бекіткен күннен бастап не осы дау бойынша сот шешімі заңды күшіне енген күннен бастап үш жұмыс күні ішінде төлеуге тиіс.

15.5. Сақтандыру төлемі уақтылы жүзеге асырылмаған кезде сақтандырушы пайда алушыға Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде белгіленген тәртіппен және мөлшерде тұрақсыздық айыбын төлеуге міндетті.

15.6. Сақтандыру төлемі уақтылы жүзеге асырылмаған кезде сақтандырушы пайда алушыға Қазақстан Республикасының Азаматтық кодексінде белгіленген тәртіппен және мөлшерде тұрақсыздық айыбын төлеуге міндетті.

Глава 16. Зиян келтірген тұлғаға кері талап қою құқығы.

10.1. Сақтандыру төлемін жүзеге асырған сақтандырушының келесі жағдайларда жүзеге асырылған сақтандыру төлемі шегінде сақтанушыға (сақтандырылушыға) кері талап қоюға құқығы бар:

- 1) сақтанушының (сақтандырылушының) Қазақстан Республикасының заңнамалық актілерінде белгіленген тәртіппен сақтандыру жағдайына себеп-салдарлық байланыстағы қасақана қылмыстық немесе әкімшілік құқық бұзушылық деп танылған әрекеттерді (әрекетсіздікті) жасауы;
- 2) сақтанушының сақтандырушыға сақтандыру объектісі, сақтандыру тәуекелі, сақтандыру жағдайы және оның салдары туралы көрінеу жалған мәліметтерді хабарлауы;
- 3) сақтанушының (сақтандырылушының) сақтандыру жағдайының басталуына жауапты тұлғаға өзінің талап ету құқығынан бас тартуы, сондай-ақ талап ету құқығының ауысуы үшін қажетті құжаттарды сақтандырушыға беруден бас тартуы.

10.2. Сақтандыру төлемін жүзеге асырған сақтандырушыға ол төлеген сома шегінде сақтанушының экологиялық залал үшін жауапты тұлғаға кері талап қою құқығы өтеді, оны жою құнын сақтандыру шартына сәйкес сақтандырушы төлейді.

Глава 17. Сақтандыру шартына өзгерістер мен толықтырулар енгізу.

Сақтандыру шартына (сақтандыру полисіне) өзгерістер мен толықтырулар енгізуге жол берілмейді.

Глава 18. Сақтандыру шартының қолданылуын тоқтату.

18.1 Сақтандыру шарты мынадай жағдайларда тоқтатылды деп есептеледі:

- 1) шарттың қолданылу мерзімінің аяқталуы;
- 2) шартты мерзімінен бұрын тоқтату;
- 3) сақтандырушының объектілер иелерінің жауапкершілігін міндетті сақтандыру шарты бойынша сақтандыру сомасы мөлшерінде сақтандыру төлемін (сақтандыру төлемдерін) жүзеге асыруы.

18.2 Сақтандыру шарты Қазақстан Республикасының азаматтық заңнамасында көзделген тәртіппен және жағдайларда мерзімінен бұрын тоқтатылады.

18.3 Міндетті экологиялық сақтандыру шарты мерзімінен бұрын тоқтатылған кезде сақтанушының сақтандыру сыйақысының бір бөлігін мынадай мөлшерде қайтаруға құқығы бар:

№ р / б	Міндетті экологиялық сақтандыру шарты күшіне енген сәттен бастап ол мерзімінен бұрын тоқтатылған сәтке дейінгі өткен мерзім	Сақтандырушымен ұсталатын сақтандыру сыйлықақысының мөлшері (жылдық пайызбен сақтандыру сыйақысынан)
1	2	3
1.	1 айға дейін қоса алғанда	20
2.	1 айдан 2 айға дейін қоса алғанда	30
3.	2 айдан 3 айға дейін қоса алғанда	40
4.	3 айдан 4 айға дейін қоса алғанда	50

5.	4 айдан 5 айға дейін қоса алғанда	60
6.	5 айдан 6 айға дейін қоса алғанда	70
7.	6 айдан 7 айға дейін қоса алғанда	75
8.	7 айдан 8 айға дейін қоса алғанда	80
9.	8 айдан 9 айға дейін қоса алғанда	85
10.	9 айдан 10 айға дейін қоса алғанда	90
11.	10 айдан 11 айға дейін қоса алғанда	95
12.	11 айдан астам	100

Глава 19. Дауларды шешу тәртібі.

19.1 Тараптардың міндетті экологиялық сақтандыру жөніндегі қатынастарынан туындайтын даулар Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен қаралады.

19.2 Сақтандыру шартынан туындайтын дау болған кезде сақтанушы (жәбірленуші, пайда алушы) құқылы:

1) сақтандырушыға (оның ішінде сақтандырушының филиалы, өкілдігі, интернет-ресурстары арқылы) талаптарды көрсете отырып және оның талаптарын растайтын құжаттарды қоса бере отырып, жазбаша өтініш жолдау немесе

2) Қазақстан Республикасының "Сақтандыру қызметі туралы" Заңында көзделген ерекшеліктерді ескере отырып, сақтандыру шартынан туындайтын дауларды реттеу үшін сақтандыру омбудсманына (тікелей сақтандыру омбудсманына, оның ішінде оның интернет-ресурсы арқылы немесе сақтандырушы арқылы, оның ішінде оның филиалы, өкілдігі, өзге де оқшауланған құрылымдық бөлімшесі, интернет-ресурсы арқылы) немесе сотқа өтініш жіберу.

19.3 Сақтанушы (үшінші тұлға, пайда алушы) сақтандыру омбудсманына жүтінген жағдайда сақтандырушы сақтанушының, үшінші тұлғаның (пайда алушының), сақтандыру омбудсманының сұрау салуы бойынша сұрау салуды алған күннен бастап үш жұмыс күні ішінде дауды қарауға және шешуге қатысты құжаттарды ұсынуға міндетті.

19.4 Сақтандырушы сақтанушыдан (жәбірленушіден, пайда алушыдан) бес жұмыс күні ішінде өтініш алған кезде дауды одан әрі реттеу тәртібін көрсете отырып, жазбаша жауапты қарайды және ұсынады.

19.5 Сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы), сондай-ақ сақтандырушы сақтандыру омбудсманының шешімін алғаннан кейін Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес сотқа жүгінуге құқылы. Бұл ретте сақтанушы (сақтандырылушы, пайда алушы) үшін сақтандыру омбудсманының шешімін орындау міндетті болып табылмайды.

Глава 20. Қосымша шарттар.

21.1 Сақтандыру ережелері мемлекеттік және орыс тілдерінде 2 (екі) данада жасалды. Мемлекеттік тілде жасалған Ережелер мәтінінің мазмұны орыс тілінде жасалған Ережелер мәтінінің мазмұнына сәйкес келмеуі анықталған жағдайда, Тараптар орыс тілінде жасалған Ережелер мәтінін басшылыққа алатын болады.

21.2 Ережелер Директорлар Кеңесі бекіткен сәттен бастап қолданысқа енгізіледі.

21.3 Ережеде айтылмағанның бәрі Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес реттеледі.

21.4 Тараптардың келісімі бойынша, егер олар Қазақстан Республикасының заңнамасына қайшы келмесе, жасалатын сақтандыру шартына ерекше шарттар (сақтандыру ескертпелері, анықтамалар, алып тастаулар және т.б.) енгізілуі мүмкін.